

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus I. quid sit juramentum calumniæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

QVÆSTIO VII.

IN TIT. VII. DE JURAMENTO CALUMNIÆ.

687. **C**Um non raro contingat, quòd vel Actor dolo malo, vel actionem injustam Reo intenter; vel etiam Reus actioni justè interceptæ malitiosè resistat, & sciens iniquitatem suæ causæ nihilominus falsis protelationibus litem prolonget, ut retentâ possessione fructus înterim, quàm diu potest, ex re possessa percipiat (quod fieri, & factum esse, nimis certum est) ad evitandas ejusmodi iniquitates introductum est juramentum calumniæ, quòd, quamvis in quavis parte judicii, vel etiam ante litem contestatam exigi possit, regulariter tamen post litem contestationem exigitur, ac propterea titulus de juramento calumniæ, titulo de litem contestatione subjicitur.

ARTICULUS I.

Quid sit juramentum calumniæ?

688. **A**Nte resolutionem suppon. quatuor juramenti species in judicio intervenire posse; primum vocatur *litem decisorium*, quo (ut habetur apud Zoësum *Institut. de actionib. §. item, si quis*) nihil aliud intelligitur, quàm *judiciale*, per quod lis deciditur, v. g. quando creditor (ut exponit Molina, *tom. 2. D. 561. §. 2.*) ob probationis sufficientis defectum exegerat in judicio, ut debitor juraret, num id deberet, & debitor negaret sub juramento tale debitum; tunc id juramentum decisorium ideo dicitur, quòd eo lis dirimatur. Per illud enim Reus liber à solutione debiti maneret, non secus, ac si debitum solvisset. Secundum juramentum *veritatis*, quod etiam Testibus deferri solet, & à Pereyra in *Elucidario numer. 1373.* appellatur, quòd Judex cognitâ causâ defert Actori ad supplendam probationem ejus; tertium *de malitia*, cujus mentio fit in c.

penult. h. r. in 6. de quo dicemus *num. 691.* quartum juramentum *calumniæ*, quod fit, cum quis jurat se bonâ fide, & non animo calumniandi agere, egisse, vel acturum.

Unde, juxta Sanchez *l. 3. Decal. c. 3. num. 7.* de calumnia jurant, qui jurant, se bonâ fide & non animo calumniandi causam movere, vel aliquid proponere, vel respondere, nec in posterum se facturos. Quarè hoc juramentum, ut tenet Spiegel: *V. eod.* hæc continet. 1. quòd non calumniandi animo litem moveat; 2. quòd bonam causam se habere putet; 3. quòd in tota lite nullam exiget probationem, nisi quam pro veritate putet esse necessariam; 4. quòd nullam allegationem, causâ differendi negotii proponet; 5. quòd nihil causâ patrociniis judicibus, vel alicui personæ pro hac causa promiserit, vel postea daturus sit vel per se, vel per alium. Hinc, in præsentî, *Calumniator* propriè est, qui per fraudem, & frustrationem alios accusando vexat; & sumitur etiam pro eo, qui non debitum petit, *L. penult. ff. de quis eum*; quarè *calumnia* hoc loco aliud non est, quàm malitiosa judicii susceptio, quam committere censetur, qui dolo malo vel actionem injustam intenter, vel justè interceptæ resistit; ad quod præcavendum introductum est juramentum calumniæ; quod breviter describi potest dicendo, *esse juramentum, à litigantibus super causa, bonâ fide suscepta, & deinceps prosequenda, præstandum.*

Est autem inter juramentum calumniæ, & reliqua juramenta, de quibus *num. 688.* multiplex discrimen; à juramento *de veritate* dicenda differt, quia in hoc non conceditur dilatio; secus in juramento calumniæ; 2. illud est de veritate dicenda prout est in animo; istud

istud solum de credulitate, quatenus quis jurat, se bonam causam habere; hoc patet ex ipsa cujusque definitione; illud autem colligitur ex eo, quia veritatis notitia statim in principio potest esse necessaria ad ulterius investigandum; credulitas autem solum, ne dolo, malâ fide, & falsis prolationibus litis, vexetur Adversarius; & iniqua possessio prorogetur; hinc juramentum dicendæ veritatis est de scientia: calumniæ verò, de credulitate.

691. Differt etiam à juramento malitiæ pro-ut colligitur ex c. 2. h. t. in 6. & juribus jam relatis. Nam istud præstatum tam ante, quam post litem contestatam; juramentum calumniæ regulariter post; 2. illud exigere potest, quoties suspicio est in judicio aliquid ex malitia fieri, v. g. proponi, vel peti, exceptiones opponi, dilationes quæri &c. (nam in hoc situm est juramentum malitiæ, quo quis jurat, se nihil malitiosè proponere, nihil petere &c.) istud autem præstatum tantum semel pro toto processu: 3. quia illud exigebatur olim tam in causis Spiritualibus, quam profanis; istud autem solum in profanis; quamvis hodie etiam in spiritualibus, ut dicemus in seqq. 4. illud sæpe non extendit se ad totum processum, (ut cum solum est suspicio, quod malitiosè quærantur dilationes) secus, istud. Qualiter autem differat juramentum calumniæ, à juramento litis decisorio, faciliè deprehenditur, ex amborum definitione.

692. Objectum porrò juramenti calumniæ, Canonistæ complectuntur his versibus: *illud juretur, quod lis sibi justa videtur; etsi quæretur, verum non inficietur: Nil promittetur: nec falsa probatio detur, ut lis tardetur, dilatio nulla petetur.* Quæ porrò his versibus comprehensa sunt, ex diversis juribus colliguntur: nam L. 2. C. de jurejurando propter calumniam præstando sic statuitur: *Sancimus, in omnibus litibus, qua fuerint post præsentem legem inchoata, non aliter neque Actorem, neque fugientem in primordio litis exercere certamina, nisi post narrationem, & responsionem, antequam utriusque partis advocati Sacramentum legitimum præsentent, ipsæ principales persone scibeant jurandum.*

Deinde descendens ad Actorem, & Reum: & *Actor quidem, inquit, juret, non calumniandi animo litem se movisse, sed existimando bonam causam habere: Reus autem, non aliter suis allegationibus utatur, nisi prius, & ipse juraverit, quod putans, se bona instantia uti, ad reluctandum pervenerit.*

Sub eodem tit. Cod. continentur quæque dux Authenticæ, quarum prima est ex Novell. 49. c. 3. & sic loquitur: *in isto juramento adjiciendum est, nullam in tota lite exacturum probationem, nisi quam pro veritate putat quis necessariò esse exhibendam, ne sapius juretur in causa: altera, ex Novell. 124. c. 1. quæ sic habet: Principales persone, vel illa, ad quas negotium in medio migraverit, coram Judicibus jurent, quod nihil penitus, causâ patrocini, Judicibus, vel aliè cuicunque persona, pro hac causa dederint, vel promiserint, vel postea dabunt, vel per se, vel per aliam mediam personam, exceptis his, qua propriis advocatis, pro patrocinio, præstant, aliisque personis, quibus nostra leges dare disponunt.* Et ex his patet circa quid jurare debeat Actor & Reus, ubi deponere debent juramentum calumniæ.

693. Exempla porrò, quibus comprobatur, præstandum esse juramentum de malitia, plura sunt in jure nostro. Primò enim cum aliqui contradicerent electioni in Episcopum, jam confirmatæ à Metropolitano, ut habetur c. cum dilectus. 32. de elect. rescriptis Pontifex: nos attendentes, quod res perniciofa esset exemplo, si per surreptionis astutiam quis ascenderet ad Apicem dignitatis: ita duximus providendum, ne præstito à contradictoribus juramento, quod ipse malitiosè contra præfatum electum non moveant quæstionem hujusmodi, prædicti tres electores juramenti vinculo adstringantur dicere veritatem, quot ex Canonice examinationis tempore in præfatum Archidiaconum conveniunt.

694. Secundò in c. Literas 13. de propterea, de restitut. spoliat. ubi dicitur, quod,

quòd, si contra petentem restitutionem conjugis, opponatur consanguinitas in gradu prohibito, & offeruntur probationes paratæ: *recepto ab opponente juramento de malitia*, negabitur restitutio quoad thorum, & fiet quoad reliqua: si verò probationes promptæ non sint, fiet plena restitutio, ac si sit magna viri sævitia.

696. Tertio in c. *Præsentium*. 31. de *Testibus*, ibi: præsentium autoritate statuimus, ut si quis, post depositiones testium publicatas, objicere voluerit in personas eorum, ei tunc tandem id liceat, cum juramento firmaverit, quòd ad hoc *ex malitia* non procedat: nisi forsan ante publicationem id fuerit protestatus. &c.

Quarto in c. *In appellationis*. 2. §. *in omnibus*, h. t. in 6. ibi: *in omnibus autem causis, nedum ante, sed etiam postquam lis fuerit contestata, sive de veritate, sive de calumnia sit juratum in ipsis: potest iudex à partibus exigere juramentum malitia, quoties viderit expedire.*

Quinto in c. *Pastoralis*. 4. de *Except.* ibi: quoniam per dilatorias exceptiones *malitiosè* nonnunquam causarum terminatio prorogatur, inquisitioni tux respondendo decernimus, ut intra tempus à iudice assignandum, omnes dilatoriæ proponantur, ita, quòd si partes ex tunc voluerint aliquas opponere, quas non fuerint protestatæ, nullatenus audiantur, nisi si fortè aliqua de novo sibi competens exorta fuerit: vel is, qui voluerit eam opponere, fidem faciat *juramento*, se postmodum ad illius notitiam pervenisse.

§. I.

An juramentum calumniæ sit de substantia iudicii?

697. **Q**uid in hac quæstione decretum sit jure civili, colligi potest ex L. 2. C. *de jure jurand.* propter calumniam, relata *supr. numer. 692. ubi not.* propositam quæstionem posse procedere de

casu, quo juramentum calumniæ fuerit exactum ab alterutra parte? vel ubi non? Nam super hac distinctione extat speciale c. 1. h. t. in 6. in quo tria continentur. 1. quòd, si juramentum *calumniæ*, vel *veritatis dicendæ* in principio non præstetur, ut debet, in qualibet parte iudicii jurari possit; cum hujusmodi juramenta præstari *ab initio* de substantia ordinis iudicarij non existat; ubi Authores communiter notant, ex hoc solum sequi, non esse *de substantia iudicii* (intellige ordinarij) quòd hoc juramentum præstet *ab exordio iudicii*; sic Maranta de *Ordin. iudiciar. p. 6. ad 2. iudicii partem*, de *juram. numer. 2.* Vivianus in *Rationali l. 2. pag. 64. & alii.*

Alterum est, quòd propter tacitè omissum *in tota causa* calumniæ juramentum, judicialis processus, aliàs factus legitimè, non est nullus, nec etiam annullandus, ut dicitur *ibid. §. propter*; ubi nota ly *tacitè omissum*; quod accipe, quando ab alterutra parte petitum non est; non autem ut idem sit, ac *remissum* positivè, pactione aliquà; idque propter dicenda à *numer. 700.* sed tantum negativè, *non exigendo*; ex hoc autem deducitur juramentum calumniæ non esse de substantia iudicii, esto in tota causa, seu processu prætermisum sit, *si neutra litigantium pars id præstari petiit*; & hoc modo Authores communiter intelligunt L. 2. C. *de jurejurand.* propter calumniam, §. *Sed quia veremur*. 4. de qua dicemus infra *numer. 699.*

Tertium est, in §. *quamvis*; quòd, licet olim in causis spiritualibus in foro Ecclesiastico non exigeretur juramentum calumniæ, per c. *Literas 2. h. t.* ubi declarat Pontifex, quòd licet Romana Ecclesia, in his casibus, in quibus de Ecclesiasticis, Decimis, & rebus spiritualibus tantum agitur, juramentum calumniæ nec dare, nec recipere consuevit, eò, quòd *hæc causa non ex legum restrictione, sed ex Canonum equitate*, qui in his tale juramentum non requirunt, *terminetur*: secus tamen dicendum sit jure novo, in c. 1. h. t. in 6. ubi Boni-

Bonifacius VIII. sic loquitur : quamvis in causis spiritualibus (*in quibus debet de veritate dicenda jurari*) Canones non indicant alicui calumniae juramentum : nos tamen (quia frequenter calumniari videmus in ipsis) utile reputamus , quod simul (sicut plerique observant) *tam de veritate dicenda , quam de calumnia (ut via pracludatur calumniis) jurari debeat in eisdem ;* quibus praenotatis.

699. Resp. juramentum calumniae , quando alterutra pars litigantium id exigit , ut praestetur a parte , esse de substantia iudicii sic , ut totus processus vitietur , si iudex id praestari non jubeat , parte litigante id exigente ; ita communiter Doctores cum Bartolo in L. 2. C. de jurejurand. propter calumniam , & *Sed quia veremur* , ibi : *Sed quia veremur , ne forsitan quidam , collusione aliqua utentes , remittere videantur inter se hujusmodi Sacramentum , & ex praedicta dissimulatione nostram sanctionem deludant : sancimus , omnes iudices , (licet ex compromisso cognoscant ,) vigorem suum exercentes (quia non pro commodo privatorum , sed pro communi utilitate praesentem legem posuimus)* minimè pati , tale Sacramentum remitti , *sed omnimodo hoc & ab Actore , & à fugiente exigi : ne paulatim videatur hujusmodi res defraudari , & Sacramentum vel principalium personarum , vel Advocatorum ex quacunque parte mutilari .* ita etiam Francus in dict. c. 1. h. t. in 6. num. 4. Gail. l. 18. observ. 80. Layman. in cit. c. 1. num. 4. & alii.

§. II.

An juramentum calumniae possit remitti ?

700. QVæstio procedit. 1. an possit remitti à partibus ? 2. à Judice ? 3. an statuto ? 4. an à Supremo Principe ? 5. an consuetudine ? Ad. 1. Resp. de remissione negativa , quæ fit non exigendo , jam diximus affirmativè num. 697. difficultas est de remissione , quam facit pars pa-

Tom. II.

tratione expressa ? Negativa communis est , quam tenet Layman cit. num. 3. Haunold. tom. 5. tract. 3. num. 457. Barbof. in cit. c. 1. num. 4. & alii. Ratio hujus est , quia his , quæ introducta sunt in favorem publicum , pactis privatorum derogari non potest ; at juramentum calumniae introductum est in favorem publicum , ut expressè dicitur in cit. §. *sed quia veremur* , relato num. preced. ne scilicet veritas occultetur , & partibus concedatur facultas calumniandi , aut tam graves , & bono publico necessarias leges eludendi , ut loquitur Imperator , in §. *sed quia veremur* , supr. numer. 699.

Ad. 2. Resp. à Judicibus , non supremis , non posse remitti juramentum calumniae ; tum quia inferior jure ordinario nihil potest in lege Superioris ; tum quia id expressè illis prohibetur in dicto §. *sed quia* , ibi : *sancimus omnes Judices , vigorem suum exercentes , minimè pati , tale Sacramentum remitti , sed omnimodo hoc & ab Actore , & à fugiente exigi ,* maximè cum hoc medium non pro commodo privatorum , sed pro communi utilitate introductum sit ; cui vi muneris sui specialiter consulere tenentur Judices ; dixi à Judicibus non supremis ; nam , cum sit introductum jure positivo , cui supremus Princeps derogare potest (saltem exigente id utilitate publica , quam etiam Princeps tueri debet ; hoc enim directè respicit jus jurisdictionis) per rescriptum Supremi Principis decerni potest , ut non praestetur juramentum calumniae ; sic Abbas in c. cæterum h. t. n. ult. ex quo habetur etiam responsio ad 4. quod tamen aliqui restringunt solùm ad casum , quo expressis verbis derogat ; sic Barbof. in c. 1. §. propter h. t. n. 5.

De statuto id expressè negat Barbosa 702. cit. cum Viviano , & alius ibidem relatis ; quod etiam tenet Menochius lib. 1. de Arbitrar. quæst. 20. num. 4. & sic omnino dicendum videtur , propter gravissima mala , quæ hujus juramenti præmissio inducit , ut experientia certum est , innumeris fraudibus , falsis probationibus , dilationibus , & similibus inven-

tis laxatâ viâ ; præsertim , cùm hoc juramentum favore publico introductum sit , L. 2. §. *Sed quia* , C. h. t. ob tres potissimum causas : primæ , ut sic eliciatur veritas , *ex literis* , *de jurejur.* : secundò ut , metu jurisjurandi , litigantium compefcatur audacia , L. 1. C. h. t. tertio , ut omnis calumnia arceatur , L. 2. *authent. principalis* , C. de *jurejur.* propter calum. ex quo patet ad 3. De consuetudine verò pariter introduci non potest , ut *indefinitè* partes de calumnia jurare non teneantur , vel expressè remittere possint , aut recufare etiam Judice exigente , per c. *Cæterùm* , 5. h. t. ubi dicitur , quòd , si Clerici coram Judice suo Ecclesiastico litigent , compelli debeant , ad juramentum propter calumniam utrinquè præstandum , *consuetudine , qua legi contraria est , non obstante* ; & ita tenet Perez gloss. 5. dub. 6. *vers. istud tantum juramentum pag. 541. tit. 4. lib. 3. Ordin. & alii apud Barbof. dict. c. 5. n. 5.*

703.

Dixi , *indefinitè*. Nam Layman. in *cit. c. 5.* textum illius canonis , sic intelligit , consuetudinem (*ut partes de calumnia non jurent*) non posse prævalere Adversus legem , si occasione talis consuetudinis appareat veritatem occultari , & viam calumniis patere ; esset enim irrationabilis consuetudo , & bonis moribus repugnans : sin autem ob hominum alicujus Regionis probitatem , & fidelitatem , simplex non calumniandi promissio , aut juramentum de veritate sufficere videatur , præsertim in causis non arduis , tum consuetudine præsertim immemoriali , (*L. de juram. calumn.*) abrogari posse ; c. *ult. de consuetud.* quamvis fortassè textus etiam intelligi possit , non posse per consuetudinem introduci , ut judice vel ad instantiam partis , vel ex officio , juramentum calumniæ exigente , ob causam , quæ ipsi justa visa est , recufari queat ; posse tamen per consuetudinem introduci , ut si pars non exigat , judex ordinariè hoc juramentum non deferat ; sic Layman : sed reverà rebus , & periculis , quibus cavendis hoc juramentum introductum est , bene consideratis , non videtur ullatenus communi bono expedire ; imò , ubi lex ista non

servatur , ut in quibusdam Provinciis contingit , non tantum ex parte litigantium , sed ipsorum etiam Procuratorum , vel Advocatorum , multas iniquitates intervenire , protelatis litibus non tantum injustis , sed etiam possessione , quam possidentes planè iniquam nõrunt , magno animæ detrimento ; ex quo patet responsio ad 5.

Confirmari hoc potest ex c. *Constitutus* . 3. de *Fidejussorib.* ubi Fidejussor , qui pro alio fidejussit , propter debitoris moram in solvendo , debito semper augescente , plurimum molestatus à Creditore , compulsus ad solutionem Debitore , etiam per Censuras Ecclesiasticas dicitur liberandus , & Debitori imponendum juramentum calumniæ , si debitum , vel accessiones negaverit , *consuetudine , que est legi contraria , non obstante*. Unde meritò Vallensis h. t. cenlet §. 1. num. 1. id adeò necessarium esse , ut , si ab alterutra parte exactum , & omissum fuerit , omissio vitiet processum , & sententiam reddat nullam , L. 2. §. *sed quia* , C. eod. Bart. in L. cùm Judices , §. *sed quia veremur* , num. 3. C. *cit. tit. Alex.* in lib. *Qui bona* , §. *si alieno* , n. 14. ff. de *damno infecto*. Idquè de jure obtinet , licet à fisco exigatur : quia cùm hoc juramentum calumniæ nusquam à lege fisco nominatim remissum reperitur , illud etiam præstare debet , quandòquidem fiscus non nisi in casibus à jure expressis privilegiatus sit , & , in non expressis , juris communis dispositioni subjaceat , L. *fin. C. de usuris fiscalib.* l. 10. Dico , *de jure* ; quia de consuetudine , id non servari in fisco , testari Doctores refert Gail. 1. *observ.* 90. quia talibus juramentis non debet gravari fiscus ; tum propter majestatem mandantis ; tum quia *calumniari non præsumitur , quem necessitas officii excusat* , & personæ qualitas præsumptionem calumniæ excludit : Sed quàm sæpe fallit !

ARTI.